

STORTINGET

Innst. 244 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 13 (2023–2024)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2023

Til Stortinget

1. Sammendrag

Dokument 13 (2023–2024) inneholder årsrapportene for Stortingets delegasjoner til følgende interparlamentariske forsamlinger:

- Det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA)
- Den interparlamentariske union (IPU)
- EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene
- Europarådets parlamentariske forsamling (PACE)
- Konferansen for arktisk parlamentarisk samarbeid (CPAR)
- NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA)
- OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA)

Årsrapporten til Nordisk råds delegasjon for 2023 behandles separat. Det rapporteres ikke fra Stortingets delegasjon for forbindelser med Europaparlamentet og Stortingets delegasjon til Konferansen om EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik, der deltakelsen for begge utgår fra utenriks- og forsvarskomiteen.

Årsrapportene, gir et bilde av omfanget og bredden i Stortingets interparlamentariske delegasjoners virksomhet i 2023. De beskriver arbeidet i de ulike delegasjonene og hvilke temaer som har preget samarbeidet.

Delegasjonene har ulike tematiske og geografiske virkeområder. Parlamentarikerforsamlingene har forskjellig tilknytning til de multilaterale foraene de er assosiert med. Noen har tett kontakt med regjeringssidens del av organisasjonen, mens andre har mer indirekte tilknytning. Noen av forsamlingene vedtar resolusjoner gjennom året, mens andre gjør sine vedtak på en årlig sesjon. Parlamentarikerforsamlingene har likevel mange fellestrekk og er viktige for den demokratiske forankringen av multilaterale politiske prosesser.

Krig i Ukraina og Midtøsten

Russlands krig mot Ukraina var et dominerende tema i de interparlamentariske forsamlingene også i 2023. NATO PA, PACE og OSSE PA fortsatte, med full støtte fra Stortingets delegasjoner, sine massive og utvetydige fordømmelser av Russlands krigføring. I 2023 hadde disse forsamlingene samtidig et stadig sterkere fokus på Ukrainas vei videre. Blant annet tok de til orde for en bred internasjonal innsats for gjenoppbygging av landet og for å straffe krigsforbrytelser. EØS- og EFTA-parlamentarikerkomiteene arbeidet også mye med ulike aspekter ved krigen, inkludert om betydningen av sanksjonene mot Russland, Ukrainas EU-søknad og samarbeidet med EU på andre områder knyttet til krigen.

Mot slutten av 2023 hersket det økende bekymring for svekket vestlig engasjement i det som nå tegner til å bli en langvarig krig i Ukraina. Dette førte, ikke minst i NATO PA, til en stadig sterkere betoning av hvor avgjørende fortsatt støtte til Ukraina er for europeisk sikkerhet. OSSE PA etablerte en støttegruppe for Ukraina for å følge utviklingen enda tettere.

I de interparlamentariske forsamlingene der Russland tidligere var et aktivt medlem, fortsatte lan-

dets krigføring i Ukraina å påvirke samarbeidet i utstrakt grad gjennom hele 2023. Det arktiske parlamentarikersamarbeidet var fortsatt på pause ved utgangen av året. De vestlige medlemslandene og Europaparlamentet møttes i stedet til uformelle møter som Russland ikke ble invitert til. I OSSE PA førte forsøk på å ekskludere Russland ikke frem. Russland og Belarus uteble likevel fra de fleste møtene fordi deres delegasjoner fortsatt ble nektet visum til vestlige land. Når de likevel deltok på forsamlingens vintermøte i Wien i februar, satte dette et altoverskyggende kontroversielt preg på arrangementet.

Både i IPU og AIPA ble det derimot enda tydeligere at synet på skyld og ansvar i store konflikter varierer mer i globale parlamentarikerforsamlinger enn i dem som har et europeisk/vestlig tyngdepunkt. I 2022 vedtok IPU to resolusjoner som fordømte Russlands krigføring i Ukraina. I 2023 lyktes det ikke vestlige land å få oppslutning om liknende initiativ. Også Hamas' terrorangrep mot Israel 7. oktober 2023, og Israels påfølgende krigføring i Gaza, ble mot årets slutt et sentralt og kontroversielt tema i mange av de interparlamentariske forsamlingene, og anskueliggjorde store splittelser mellom ulike land og regioner i verden.

Geopolitiske spenninger og deres konsekvenser

Global konkurransekraft var et hovedfokus for EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene og for Stortingets delegasjon i 2023. Grønn og digital omstilling påvirker i økende grad EU- og EFTA-landenes politikkutvikling og samarbeid direkte, ikke minst fordi den økte rivaliseringen mellom USA og Kina kan komme til å true tilgangen på kritiske råvarer. EU ser nå tidligere adskilte politikkområder stadig mer i sammenheng, og har lenge hatt ambisjoner om økt strategisk autonomi. Stortingets delegasjon hadde i 2023 stor oppmerksomhet mot hvilke utfordringer og muligheter dette kan innebære for Norge.

Menneskerettigheter under press i Europa

PACE og Europarådet opprettholdt i 2023 sin store oppmerksomhet på den negative utviklingen man fortsatt ser i Europa på menneskerettighets-, demokrati- og rettsstatsområdet. Særlig fremhevet de Russlands aggressjonskrig i Ukraina og de omfattende menneskerettslige konsekvensene av krigen, som også får ringvirkninger i resten av Europa. Et hovedmål med Europarådets toppmøte for stats- og regjeringssjefer i Reykjavik i mai – som ble arrangert etter initiativ fra PACE – var å snu den negative utviklingen på disse områdene. Stortingets dele-

gasjon til PACE verdsatte at Europarådet fikk den første reelle budsjettøkningen på 17 år.

Også OSSE PA hadde et stort fokus på demokrati- og menneskerettighetssituasjonen i Europa. Den norske delegasjonen deltok i tre valgobservasjoner, og fikk under hovedsesjonen gjennomslag for en tilleggsresolusjon om støtte til demokratisk utvikling i Belarus.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Nils-Ole Foshaug, Eva Kristin Hansen og Agnes Nærland Viljugrein, fra Høyre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schie Schou, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, Bengt Fasteraune og Ola Borten Moe, fra Fremskrittspartiet, Sylvi Listhaug og Christian Tybring-Gjedde, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Rødt, Bjørnar Moxnes, fra Venstre, Guri Melby, og fra Kristelig Folkeparti, Dag-Inge Ulstein, viser til at de internasjonale delegasjonene som Stortinget deltar i er svært ulike i form, tematikk og virksomhet. Den foreliggende årsrapporten demonstrerer den store bredden i de faste internasjonale delegasjonene Stortinget deltar i. Selv om delegasjonenes arbeid er forskjellig, har de etter komiteens mening det til felles at de gir en mulighet til læring, dialog og internasjonalt samarbeid, som er viktig også for det politiske arbeidet i Stortinget.

Komiteen understreker at Russlands krig mot Ukraina var et dominerende tema i de interparlamentariske forsamlingene også i 2023. NATO PA, PACE og OSSE PA fortsatte sine massive og utvetydige fordømmelser av Russlands krigføring. Komiteen viser til at disse forsamlingene samtidig hadde et stadig sterkere fokus på Ukrainas vei videre, og tok til orde for en bred internasjonal innsats for gjenoppbygging av landet og for å straffe krigsforbrytelse.

Komiteen merker seg at i de interparlamentariske forsamlingene der Russland tidligere var et aktivt medlem, fortsatte landets krigføring i Ukraina å påvirke samarbeidet i utstrakt grad gjennom hele 2023. Det arktiske parlamentarikersamarbeidet var fortsatt på pause ved utgangen av året.

Komiteen påpeker at også Hamas' terrorangrep mot Israel 7. oktober 2023, og Israels påfølgende krigføring i Gaza, ble mot årets slutt et sentralt og kontroversielt tema i mange av de interparlamentariske forsamlingene.

Videre viser komiteen til at viktige tema for interparlamentarisk arbeid i det foregående året har vært geopolitiske spenninger, menneskerettigheter og de-

mokrati. Disse problemstillingene går igjen i flere av de interparlamentariske delegasjonenes arbeid. Menneskerettigheter har vært et sentralt tema i PACE og Europarådet. Særlig fremhevet de Russlands aggresjonskrig i Ukraina og de omfattende menneskerettslige konsekvensene av krigen, som også får ringvirkninger i resten av Europa.

Komiteen merker seg at verden opplever større usikkerhet enn på lenge, og mener at grenseoverskridende utfordringer kun kan møtes gjennom samhandling. Komiteen understreker at mange av representantene legger ned mye tid og arbeid i det interparlamentariske samarbeidet. Et godt sekretariat er også en forutsetning for at man fra norsk side kan delta så aktivt som man gjør. Samtidig er det løpende et behov for ko-

ordinering og god deling av informasjon mellom de ulike delegasjonene.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 13 (2023–2024) – Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2023 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 19. mars 2024

Ine Eriksen Søreide

leder

Marit Arnstad

ordfører

